

Hoofdstuk IV - Structuur en organisatie van een vzw

De vzw bestaat verplicht uit twee organen, de algemene vergadering en de raad van bestuur.

In de statuten kan bovendien voorzien worden in een derde orgaan, te weten de perso(o)n(en) aan wie het **dagelijks bestuur** van de vereniging wordt opgedragen.

1. Algemene vergadering

a) *Wie maakt deel uit van de algemene vergadering?*

De algemene vergadering bestaat uit alle effectieve leden. De toetredenen leden kunnen de vergadering bijwonen (zonder stemrecht) indien de statuten daarin voorzien.

b) *Wat zijn de bevoegdheden van de algemene vergadering?*

Een besluit van de algemene vergadering is vereist voor:

de wijziging van de statuten;

- de benoeming en de afzetting van de bestuurders;
- de benoeming en de afzetting van de commissarissen en de bepaling van hun bezoldiging ingeval een bezoldiging wordt toegekend;
- de kwijting aan de bestuurders en de commissarissen;
- de goedkeuring van de begroting en van de rekening;
- de ontbinding van de vereniging;
- de uitsluiting van een lid;
- de omzetting van de vereniging in een vennootschap met sociaal oogmerk;
- alle gevallen waarin de statuten zulks vereisen.

Zoals vermeld kunnen de statuten de algemene vergadering nog andere bevoegdheden geven, maar die mogen niet onwettelijk zijn of indruisen tegen de bevoegdheden van andere organen (in het bijzonder de raad van bestuur). *Gezien de procedure tot bijeenroeping van de algemene vergadering én de wijze van stemming vrij omslachtig is*, lijkt het ons niet aangewezen om via de statuten al te veel bevoegdheden toe te kennen aan de algemene vergadering. Eerder telt hier het argument dat de wetgever de bedoeling had om andere bevoegdheden niet aan de algemene vergadering toe te kennen, opdat de bestuursbevoegdheden van de raad van bestuur optimaal voorzien kan worden. De wijze van stemming is slechts omslachtig in bepaalde procedures door de wet opgelegd.

Het is tevens belangrijk te onderstrepen dat de restbevoegdheid voorbehouden is aan de raad van bestuur. De restbevoegdheid kan worden omschreven als de bevoegdheid om enigerlei materie te behandelen die niet is voorbehouden in de wet en in de statuten aan de algemene vergadering.

c) *Wie kan stemmen tijdens de algemene vergadering?*

Enkel de effectieve leden hebben stemrecht. Zij hebben een gelijk stemrecht in de algemene vergadering. In het beginsel geldt de regel "één lid = is één stem". De statuten kunnen echter van dit beginsel afwijken door een meervoudig stemrecht in te voeren (bv. aantal stemmen afhankelijk van het gewicht van de bijdrage). Bij onze federatie was dit in het verleden het geval, omdat een aangesloten "vereniging" over drie stemmen beschikte terwijl een "individueel lid", slechts één stem kon laten gelden. Volgens de nieuwe statuten worden de verenigingen en individuele leden evenwel aanzien als "toetredenen leden" en hebben zij derhalve geen stemrecht meer.

d) *Stem- en aanwezigheidsquorum*

Uitgangspunt is dat de beslissingen bij een gewone meerderheid worden genomen (= de helft van de stemmen + één). De statuten kunnen hiervan afwijken.

Er zijn verschillende stem- en aanwezigheidsquorums vereist, afhankelijk van het onderwerp dat ter stemming voorgelegd wordt.

In een aantal gevallen vereist de wet een bijzondere meerderheid, zoals bij een statutenwijziging, bij uitsluiting van leden of in geval van ontbinding van de vereniging.

Doorgaans vinden deze beslissingen plaats binnen het kader van een buitengewone algemene vergadering.

Om alles een beetje te verduidelijken kan u op de volgende pagina een tabel terugvinden die een overzicht geeft van zowel de vereiste stem- als aanwezigheidsquorums.

VERTEGENWOORDIGING EN STEMMENQUOTA			
Onderwerp	Bevoegdheid	Aanwezigheid	Meerderheid bij
Uitsluiten van toetredende leden	Raad van bestuur	Aanwezige of vertegenwoordigde leden (zie opmerking punt e) hierna)	Gewone meerderheid
Uitsluiten van effectieve leden	Algemene vergadering	Aanwezige of vertegenwoordigde leden (zie opmerking punt e) hierna)	2/3 van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden
Wijziging van statuten	Algemene vergadering	2/3 van de effectieve leden	2/3 van de stemmen van aanwezige of vertegenwoordigde leden OPGELET: het gaat wel over 2/3 van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Ook hier speelt deze kwestie uiteraard enkel mee bij het mechanisme van meervoudig stemrecht voor sommige leden. Fit geldt ook voor de onderstaande procedures.
Wijziging van de doelstelling	Algemene vergadering	2/3 van de effectieve leden	4/5 van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden
Ontbinding van de vereniging	Algemene vergadering	2/3 van de effectieve leden	4/5 van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden
Omvorming van een vzw naar een vennootschap met sociaal oogmerk.	Algemene vergadering	2/3 van de effectieve leden	4/5 van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden

Omwille van veelvuldige discussies binnen de rechtsleer, is het ook aangewezen te verduidelijken in de statuten of in gewone gevallen geacht wordt dat de onthoudingen en ongeldige stemmen worden meegeteld in de beoordeling.

In de wettelijke procedures, zoals in het bovenstaand schema opgenomen en die in de statuten nog verstrengd kunnen worden, moeten de onthoudingen en ongeldige stemmen als tegenstemmen worden beschouwd.

e) *Vertegenwoordigingsrecht of volmachten van de leden.*

De leden kunnen zich op de algemene vergadering laten vertegenwoordigen door een ander lid. De wetgeving laat hierin heel wat mogelijkheden, **voor zover alles netjes in de statuten wordt omschreven**. Zo kan een effectief lid bijvoorbeeld meerdere afwezige leden vertegenwoordigen, doch het is aangewezen het aantal volmachten per effectief lid te beperken, teneinde te voorkomen dat één lid door drager te zijn van een meerderheid der volmachten op die manier de beslissingen kan beïnvloeden. Een redelijke regeling zou er naar ons gevoel kunnen in bestaan dat één lid hoogstens één ander lid vertegenwoordigt.

f) *Hoe wordt de algemene vergadering bijengeroepen?*

- De leden moeten ten minste acht dagen voor de algemene vergadering plaatsvindt, worden bijengeroepen. De statuten kunnen voorzien in een langere termijn.
- De algemene vergadering wordt bijengeroepen in de volgende gevallen:
 - bij beslissing van de raad van bestuur;
 - wanneer een vijfde van de leden het vraagt.
- In principe moeten enkel de effectieve leden worden bijengeroepen. De oproepingsbrief moet de agenda bevatten, terwijl alle wijzigingen uitdrukkelijk in de agenda dienen opgenomen te worden. Elk voorstel, ondertekend door ten minste één twintigste van de leden, wordt eveneens op de agenda gebracht.
- Voor de algemene vergaderingen tot wijziging van de statuten bepaalt de wet dat ingeval minder dan twee derde van de leden aanwezig en/of vertegenwoordigd is, een tweede algemene vergadering kan worden bijengeroepen, die kan beslissen ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde leden. Deze tweede vergadering kan echter slechts worden gehouden ten vroegste zestien kalenderdagen na de eerste vergadering.
- De toetredende leden kunnen eveneens, indien de statuten daarin voorzien, uitgenodigd worden om deel te nemen aan de Algemene vergadering. Het is niet noodzakelijk om deze leden een officiële oproepingsbrief toe te sturen. Een gewone aankondiging in het ledenblad van de vereniging is voldoende.

De algemene vergadering moet minstens één keer per jaar bijeenkomen om de rekeningen en de begroting goed te keuren. Op de jaarlijkse algemene vergadering wordt ook **gestemd** over de kwijting van de bestuurders.

Wanneer in deze documentatie de term "lid" of "leden" wordt gebruikt dan verwijst dit telkens naar "effectieve leden".

g) *Moeten notulen worden opgesteld?*

De wet voorziet dat de vereniging een register houdt van de beslissingen genomen door de algemene vergadering, dat door alle effectieve leden kan worden geraadpleegd.

2. Raad van Bestuur

Het bestuur van de vzw geschiedt door de raad van bestuur.

a) *Wie maakt deel uit van de raad van bestuur?*

De raad van bestuur bestaat uit ten minste drie personen. Dit kunnen natuurlijke personen of rechtspersonen zijn, al dan niet leden van de vereniging. Zij worden benoemd bij gewone meerderheid van de leden die op de algemene vergadering aanwezig en/of vertegenwoordigd zijn, tenzij de statuten een strengere procedure bepalen. Ingeval de vereniging echter slechts drie leden telt, moet de raad van bestuur slechts uit twee personen bestaan. In alle gevallen moet het aantal leden van de raad van bestuur lager zijn dan het aantal leden van de algemene vergadering met de bedoeling zelfcontrole te voorkomen.

In tegenstelling tot de mogelijkheid die er bestaat bij de algemene vergadering, waar het systeem van stemmen bij volmacht statutair kan worden toegestaan, is deze regeling af te raden in de raad van bestuur, op grond van het feit dat de beslissingen van de raad van bestuur betrekking hebben op de interne problematieken van de vzw, en derhalve best niet openbaar gemaakt worden. De statuten kunnen echter vertegenwoordiging toelaten. In dat geval is het aangewezen dat vertegenwoordiging enkel door een andere bestuurder wordt toegelaten en niet door een derde en dat een bestuurder nooit meer dan één andere bestuurder kan vertegenwoordigen.

b) *Wat houdt een bestuursmandaat in?*

De raad van bestuur heeft een algemene bevoegdheid betreffende het bestuur en de vertegenwoordiging van de vereniging. Bovendien beschikt de raad van bestuur over een restbevoegdheid. De raad van bestuur is bevoegd voor alle aangelegenheden die de wet en de statuten niet uitdrukkelijk aan de algemene vergadering verlenen.

De statuten kunnen de bevoegdheden die aan de raad van bestuur zijn toegekend, beperken.

Bijvoorbeeld: Een statutaire bepaling zou het bedrag van de verbintenissen van de vzw die de raad van bestuur kan aangaan, kunnen beperken tot een welbepaald en overeengekomen bedrag.

Eenzelfde bepaling zou tevens de mogelijkheid aan de bestuurders kunnen bieden om de taken te verdelen.

Het zou kunnen gaan om een comité van twee bestuurders die ermee belast zouden zijn alle administratieve aangelegenheden te beheren (personeel, belastingen, enz.).

Deze bepalingen kunnen echter niet aan derden worden tegengeworpen, zelfs niet ingeval zij zijn bekendgemaakt. Dit betekent dat de raad van bestuur aansprakelijk blijft voor alle handelingen gesteld door zijn leden in het kader van zijn algemene bevoegdheid betreffende het bestuur van de vereniging, zelfs indien deze bevoegdheid beperkt is of verdeeld is onder zijn leden.

De verantwoording van deze niet-tegenwerpbaarheid ligt in de bezorgdheid bescherming te bieden aan derden die te goeder trouw met één of meer bestuurder(s) verbintenissen zouden aangaan zonder noodzakelijkerwijs te weten dat hun bevoegdheden beperkt zijn, in het geval waarin de bestuurders vervolgens op hun verbintenis zouden terugkomen.

Deze bepalingen kunnen hun nut hebben in de interne orde van de vereniging, meer bepaald op het stuk van de aansprakelijkheid van de bestuurders ten aanzien van de vereniging.

c) *Duur van het mandaat*

De duur van het bestuursmandaat wordt vermeld in de statuten. Wettelijk is er geen enkele beperking voorzien.

d) *Hoe wordt de vertegenwoordiging van de vzw gewaarborgd?*

De raad van bestuur beschikt over de algemene bevoegdheid betreffende de vertegenwoordiging van de vereniging in en buiten rechte.

Bijvoorbeeld: een verbintenis aangaan, een contract afsluiten, een rechtsvordering instellen, ...

In de statuten mag de taak betreffende de vertegenwoordiging van de vereniging uit handen worden gegeven.

Deze opdracht kan worden opgedragen aan een of meer bestuurder(s), een lid of een derde.

De delegatie van de vertegenwoordigingsbevoegdheid moet algemeen zijn om aan derden tegenstelbaar te zijn.

Wat betekent, dat de persoon aan wie de vertegenwoordiging wordt toevertrouwd geacht wordt te beschikken over alle bevoegdheden betreffende de vertegenwoordiging. De derden moeten zich geen zorgen maken over een eventuele beperking die in deze bevoegdheid wordt aangebracht.

Voorbeeld: De raad van bestuur heeft de bevoegdheid betreffende de vertegenwoordiging van de vzw opgedragen aan een van zijn bestuurders. Indien de bestuurder de vzw slechts voor enkele handelingen of tot bepaalde geldelijke bedragen mag vertegenwoordigen, is deze beperking niet tegenwerpbaar aan derden. Dit betekent dat indien hij een handeling stelt in het kader van de vertegenwoordiging die verder gaat dan deze beperking, deze handeling de vereniging bindt. De raad van bestuur kan deze beperking niet aan derden tegenwerpen om zich van zijn verbintenis te bevrijden. De derden kunnen handelingen aanvoeren die buiten deze beperking gesteld zijn.

e) *Wat moet worden bekendgemaakt?*

De handelingen betreffende de benoeming of de ambtsbeëindiging van de bestuurders en van de personen gemachtigd om de vereniging te vertegenwoordigen, moeten worden neergelegd in het dossier van de vereniging en bij uittreksel bekendgemaakt worden in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad.

Deze akten moeten hun naam, hun voornamen, hun woonplaats, hun geboortedatum en -plaats of, ingeval het rechtspersonen betreft, hun naam, hun rechtsvorm, hun ondernemingsnummer en hun zetel vermelden. Het is ook

verplicht melding te maken van de omvang van de bevoegdheden en de wijze waarop zij worden uitgeoefend, te weten alleen, gezamenlijk of als college. Zie hieromtrent de volgende rubriek.

f) Hoe kan de raad van bestuur optreden?

In geval de bestuurders *alleen* mogen handelen, betekent dit dat zij de vereniging op geldige wijze individueel kunnen binden. Een dergelijk systeem ondersteunt uiteraard de vlotte werking van de vereniging, maar kan daarentegen aanleiding geven tot tegenstrijdige beslissingen.

Indien voorzien is in een *gezamenlijk* optreden, dan is het nodig dat elke genomen beslissing ook de goedkeuring van ieder lid van de raad van bestuur draagt.

Wordt voorzien dat de bestuurders als *college* kunnen handelen dan dient zulks duidelijk omschreven te worden in de statuten. Bijvoorbeeld, dat de aanwezigheid van een vastgesteld aantal bestuurders vereist is om de vereniging te binden. In dat geval wordt de beslissing in beginsel ook genomen met een gewone meerderheid van stemmen, hoewel de statuten ook een andere meerderheid kunnen aanduiden. Het is dan ook steeds van belang om statutair aan te duiden of de onthoudingen en ongeldige stemmen al dan niet worden meegeteld in de beoordeling.

In de modelstatuten en -akten (zie Hoofdstuk VIII van deze documentatie) kan je deze bepaling terugvinden op het einde van artikel 15 van de statuten, alsook in het voorbeeld van akte.

De opgave van de geboortedatum en -plaats en van het ondernemingsnummer strekken ertoe de natuurlijke personen en de rechtspersonen gemakkelijker te kunnen identificeren.

g) Hoe kan de samenstelling van de raad van bestuur worden gewijzigd?

Alleen de algemene vergadering kan de bestuurders benoemen en afzetten.

Ingeval de samenstelling van de raad van bestuur wordt gewijzigd, moet de akte van wijziging worden neergelegd ter griffie van de Rechtbank van Koophandel die ze vervolgens meedeelt aan het Belgisch Staatsblad met het oog op de bekendmaking ervan. Voor meer details hieromtrent verwijzen wij naar Hoofdstuk VII van deze brochure.

Een bestuurder kan ook steeds vrijwillig ontslag indienen (moet uitgewerkt worden in de statuten) of diens mandaat verliezen op basis van statutair vastgestelde voorwaarden.

3. Overdracht van het dagelijks bestuur

Op dit vlak is de wetgever zijn licht gaan opsteken in het vennootschapsrecht. Volgens de vroegere wetgeving kende de vzw slechts twee organen, namelijk de algemene vergadering en de raad van bestuur.

De statuten kunnen aldus voorzien dat het dagelijks bestuur van de vereniging worden opgedragen aan één of meer personen, een bestuurder, een lid of een derde. De wetgeving staat deze regeling toe, zodat het dagelijks bestuur dus ook als een afzonderlijk orgaan kan aanzien worden.

a) Waarom het dagelijks bestuur aan iemand opdragen?

Als de activiteiten van een vzw een zeker gewicht krijgen, zijn regelmatig een reeks van maatregelen en acties vereist om de dagelijkse werking van de vereniging te verzekeren. Het kan vervelend en te formeel zijn telkens de raad van bestuur bijeen te roepen om dit te doen. Daarom kan het nuttig zijn dat de raad van bestuur of de algemene vergadering, afhankelijk van hetgeen in de statuten bepaald wordt, het dagelijks bestuur aan één of meer personen opdraagt, bijvoorbeeld de voorzitter, de ondervoorzitter, de secretaris, de penningmeester, ...

b) Wat moet verstaan worden onder "dagelijks bestuur"?

De rol van het dagelijks bestuur is beperkt tot de dringende handelingen van gering of dadagelijks belang. Enkel de statuten kunnen bijkomende bevoegdheden delegeren, tenzij deze de bestuursbevoegdheid van de raad van bestuur uithollen.

c) Welk statuut heeft de persoon aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen?

Volgens de wet, en zoals hiervoor al omschreven heeft de persoon die belast is met het dagelijks bestuur de hoedanigheid van orgaan. Het orgaan onderscheidt zich van de gemachtigde.

De hoedanigheid van orgaan heeft tot gevolg dat:

het orgaan zijn macht niet moet verantwoorden door middel van een bijzondere volmacht.

Voor sommige akten moet de gemachtigde zijn bevoegdheden verantwoorden door middel van een schriftelijke volmacht en soms zelfs aan de hand van een authentieke akte.

Mits machtiging van het bevoegde orgaan kunnen ook de gemachtigden in rechte verschijnen.

De vereniging kan aansprakelijk worden gesteld voor fouten begaan door het orgaan, terwijl hij die het mandaat verstrekt in beginsel niet aansprakelijk is voor de fouten van de gemachtigden.

Het statuut van persoon aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen, biedt de betrokkene dus meer veiligheid dan dat van gemachtigde.

d) Kunnen de bevoegdheden van het dagelijks bestuur beperkt worden?

Naar analogie met de bepalingen voor de raad van bestuur, bepaalt de wet dat de handelingen in het kader van het dagelijks bestuur tegenstelbaar zijn aan derden.

Bepalingen ter beperking van de bevoegdheden van de persoon aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen, zijn niet tegenstelbaar aan derden en zijn alleen van kracht binnen de vereniging.

e) Hoe kan het dagelijks bestuur optreden?

Net zoals bij raad van bestuur kan het dagelijks bestuur worden opgedragen aan één of meer personen. In dat geval moet in de statuten worden verduidelijkt of zij alleen, gezamenlijk of als college handelen, vermits elke persoon als een orgaan kan aanzien worden.

In geval de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen alleen mogen handelen, betekent dit dat zij de vereniging op geldige wijze kunnen binden voor dagelijkse bestuurshandelingen, zelfs indien verscheidene personen deze functie uitoefenen. Een dergelijk systeem ondersteunt uiteraard de vlotte werking van het dagelijks bestuur, maar kan daarentegen aanleiding geven tot tegenstrijdige beslissingen.

Indien voorzien is in een gezamenlijk optreden, dan is het nodig dat elke genomen beslissing ook de goedkeuring van ieder lid van het dagelijks bestuur draagt.

Wordt voorzien dat het dagelijks bestuur als college kan handelen dan dient zulks duidelijk omschreven te worden in de statuten. Bijvoorbeeld, dat de aanwezigheid van een vastgesteld aantal dagelijkse bestuurders vereist is om de vereniging te binden.

In de modelstatuten en -akten (zie Hoofdstuk VIII van deze documentatie) kan je deze bepaling terugvinden op het einde van artikel 21 van de statuten, alsook in het voorbeeld van akte.

f) Wat moet worden bekendgemaakt?

De vereniging is verplicht de akten betreffende de benoeming of de ambtsbeëindiging van de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen neer te leggen ter griffie van de Rechtbank van Koophandel van de plaats waar de zetel van de vereniging is gevestigd en bekend te maken in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad.

In deze akten moeten hun naam, hun voornamen, hun woonplaats, hun geboortedatum en plaats of, ingeval het rechtspersonen betreft, hun naam, hun rechtsvorm, hun ondernemingsnummer en hun zetel zijn vermeld.

Het is ook van belang melding te maken van de omvang van de bevoegdheden en de wijze van uitoefening alleen, gezamenlijk of als college.

Een model van deze akten kan teruggevonden worden onder de rubriek 2 van Hoofdstuk VIII.